

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 53. sz.

Ahol még mindig harcolnak...

A törökök tönkre verték a görög hadsereget, mint az előre várható volt. Hiszen a törököknek csak a nemzeti halál vagy a minden áron való győzelem között lehetett választásuk. Amíg Konstantinápoly és Drinápoly birtoka a nemzeti becsület kérdése reájuk nézve, Szmirna életkérdés, amely nélkül valósággal megfulladnának. A szultán és kormánya a fővárosban inkább foglyok, akik meg sem moccanhatnak. Örvendtek tehát, hogy Kemál basa megtagadta nekik az engedelmisséget s megszervezte az országot az élet-halál harcra. A nagy háborúból jól ismert Enver pasa, aki — mint a mesében — szerény sorsból a szultán vejévé emelkedett, segített neki s — nem is nagyon

titokban — támogatta a trónörökös is. Ez az *Angorában* székelő kormány vezette az ellenállást.

A törökök most is a régi turáni harcmódot követték. Azt, amelyiket Bölcs Leo görög császár ezer esztendővel ezelőtt a magyarokénak mond, akiket egyébként turkoknak vagyis törököknek hív. Persze a mai időkhöz alkalmazott változtatásokkal. Száz meg száz kilométerre vonultak vissza és az ellenség „folytonos győzelmei” közt nyomult utánuk. Mikor aztán az ellenség az utolsó vasuti állomástól is jól eltávozott, ők a hátuk mögött vonuló vasutvonalra támaszkodtak. Az ellenségnek olyan helyeken kellett az utánpótlásról gondoskodnia, ahol a legjobb út sem szélesebb egy méternél, de ilyen alig van. Hanem a sziklás, bár nem nagyon magas, de kopár, vízellen területeken az emberek is csak egyenként mehetnek előre. Mikor aztán az ellenség kimerült, utánpótlása rossz vagy épen semmilyen sem volt, kisebb csapatokra szakadozott, — akkor aztán rácsaptak és óriási veszteségeket okozva, visszavetették. Ezt ismételték éveken át, míg a görög hadsereget egészen tönkre nem tették.

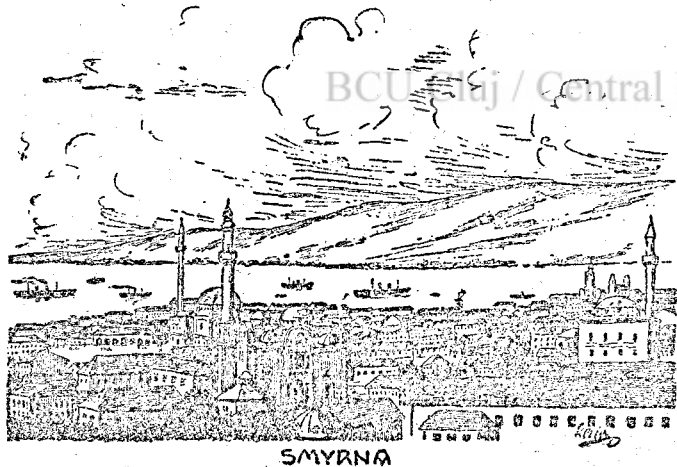
Azon a vidéken, ahol a legutóbbi harcok folytak, két olyan város van, melyhez bennünket is az emlékezés belső szálai kapcsolnak. Az egyik *Kiutahia*. Kossuth Lajos 1849-ben, Orsovánál az akkor még török uralom alatt álló Szerbiába menekült. A szultán elébb Viddint, majd Sumlát jelölte ki tartózkodási helyéül, ahol egyébként vendégének tekintette. De Bécsből folyton zaklatták, hogy adja ki nekik. A szultán azt felelte, hogy a vendégbarátság szent a törököknél, drágább az életnél, s a kiada-

tásról hallani sem akart, pedig az orosz háborúval is megfenyegette emiatt. Minthogy azonban azt kifogásolták, hogy Kossuth igen közel van Magyarországhoz, — Kiutahiába vitték. De itt is állandóan kémek ólalkodtak körülötte, sőt az osztrákok láb alól is el akarták tétetni. Végre 1851-ben, barátai a török és angol kormányok tudtával, angol hajón Angliába szöktették.

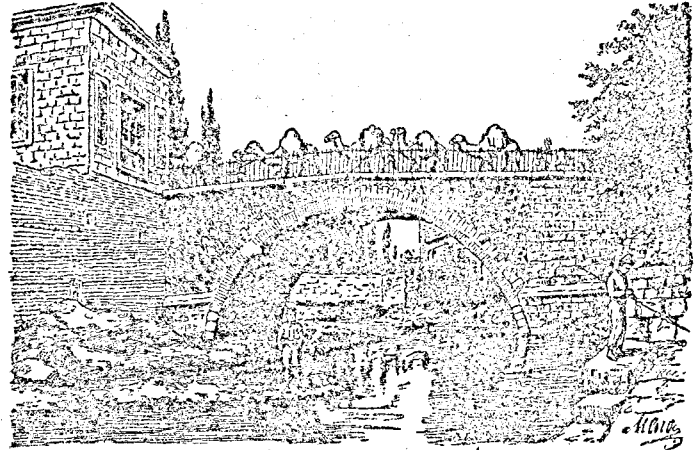
A másik nekünk emlékezetes város *Izmid* vagy régi nevén *Nikomedia*, a Márvány-tenger mellett. Itt *Thököly Imre* erdélyi fejedelem, a hősi Zrínyi Ilona második ura és II. Rákóczi Ferencz mostoha apja ette hosszú éveken át a száműzetés keserű kenyerét, mint a szultán vendége. Mikor meghalt, itt temették el. Hamvait 1896-ban felesége és mostoha fia hamvaival, akik szintén török földben nyugodtak, hazahozták. Hazai földben Késmárkon temették el, melynek grófja volt. Most ismét idegen földben pihen, mert Késmárk Csehszlovákiának jutott. Csodálatosak a Gondviselés utjai...

De ne törődjünk csak a magunk bajával. Nézzük miért olyan fontos a töröknek *Szmirna*?

Nagy tengerparti város, mintegy 250 ezer lakóssal. Közel 60 km. hosszú tengeröböl mélyén fekszik; kikötője tehát szélmentes, elleneséges támadás esetén jól védhető. Béke időben évente 7—8000 hajó fordult meg benne, melyek annyi árut hoztak és vittek el, mint napi 12—15 tehervonat. Magyarországból pl. rengeteg mezőgazdasági szerszámot és gépet adtak el ide. A M. Á. V. gépgyárainak nagy raktárai voltak és a Magyar Bank óriási üzleteket bonyolított le. Az iparos iskolában magyar származású és Magyarországon tanult török művezetők tanítottak. A külföldre sok fűgét, híres szmirnai szőnyeget szállítottak, meg bort, rózsaoiljat és dohányt, különösen pedig gyapjút, nyers bőrt. Az árut három vasutvonal szállítja az országból

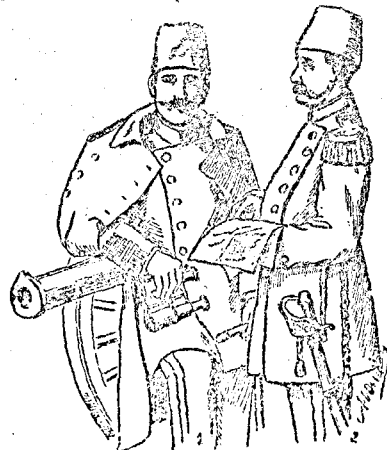
és az országba. De csak néhány évtizede. Az előtt kizárólag karavánok végezték ezt a munkát. S ezek még ma is nagy jelentőségűek. Ma is sok-sok, 50—60 egymásután kötött, megrakott, tevé vonul ki és be Szmirnában a karavánok hidján. Elől megy néha lóháton, de

A KARAVÁNOK HIDJA SMYRNÁBAN

inkább ösvéren vagy számaron a vezető s közbe-közbe is ügetnek rendtartók.

A lakosság rendkívül vegyes. A kikötő melletti két házsorban laknak az európaiak: olaszok, franciák, németek, angolok; itt gyakran lehetett magyar szót is hallani. A bennszülött lakosság röviden valamennyit „frénkinek“ vagyis franciának hívja. Mindössze 15—20 ezer lehetett a számuk. Hátrább laknak a görögök, kiknek száma felül van a százezren. Ezek mögött a hegyoldalban a törökök (60—70 ezer) s tőlük oldalt egyik felől a zsidók (25 ezer), másik felől az örmények (20 ezer kör.) fertálya terül el. De csak az európai városrészben vannak rendes, városias utcák és házak. A többiben a 3—4 lépés széles utca ritkaság. S ezeknek a síkatoroknak két oldalán emeletes faházak van-

A MUSZULIM IZZITDÖN TÖRÖK TRÓNÖRÖKÖS ÉS KEMAL PASA

nak tapasztatlanul, vakolatlanul. Képzeltető, hogy évtizedeken át, mennyire kiszáradt ezeknek a fája,

Köztük barangolva hátborzongva gondoltam rá: Uram Isten! ha ide bekap egy szikra... Most olvasom, hogy már egy hete ég s ha az Ég nem jön segítségül egy hatalmas záporral, ember ugyan el nem oltja, amíg egy ház lesz. Állítólag a kivonuló görögök gyújtották fel, mások szerint a törökök álltak bosszút. Mindenképen ezer meg ezer ember marad hajlék nélkül és ki tudja mennyi ártatlan gyermek árván. És mindez miért?! Mert egy embercsoport még többet akart magának szerezni s hogy megkaphassa, kész lett volna a másikba fojtani a lélegzetet. Milyen az ember! Látja, hogy a sors kereke állandóan forog: egyszer egyik része van felül, máskor a másik. Látja, de nem tanul belőle!

Beresztelki Árpád.

Osszuk meg a terhet!

A csatolt területek magyarságának a mai keserves időkben tekintetét a múlt emlékein végig kell csak járattatnia s akkor b'zobbban nézhet a jövőbe. A jövőre szegzett tekintettel pedig bátran, elhatározó lélekkel teherrel meg a történelem által elejébe szabott uton a kikerülhetetlen lépéseket.

Erdély területe a múltban is mindig viharverte vidék volt. E terület lakói őseiktől örökölték a vészjelt: Jön a tatár! Jön a török! Jön a labanc! Mindenik nagy pusztítást hozott. De kibirtuk, mert nem veszítettük el soha önbizalmunkat. A felégetett falvak helyébe összefogva kalákában újra falvakat emeltek őseink. Az elrablott vagyon helyett új vagyont gyűjtött a vasszorgalom. S az erdélyi szellem végre is kiküzdötte, hogy mindenki hite szerint imádhajja Istenét. Minden veszélyen átlábaltunk.

Minden kornak megvolt a maga különös küzdelme. A múltban is megtörtént, hogy a felekezeti harcok idejében egymástól szedtük el az iskolákat, templomokat. A német világban régebben és a múlt század ötvenes éveiben is nagyon megszorították volt a magyar egyházakat, azonban elődeink óriási áldozatok árán akkor is megtették kötelességeiket. E kis lap hasábjai nem volnának elegendők annak a felsorolására, hogy gazdag főpapjaink, áldozatra kész főuraink, hiúbuzgó elődeink mily nagy vagyonokat áldoztak a régi időkben a különböző felekezetek céljaira.

Ma is példaként mutogatnak egy kastély-romot, amelyet félig már felépített a tulajdonosa, de veszélybe jutott az egyház, épen mint most. A tulajdonos nem várta, hogy a püspök szép levéllel forduljon hozzá. Önként abba hagyta az építetést és egész vagyonát az egyház céljaira adományozta. Rokonaink

sohase sikerült a félbemaradt kastélyt felépíteniök, mert az egész vagyont elnyelte az egyház. De szerzett olyan becsületet, hogy a rokonok ma is élvezik a megbecsülést és a család neve örök időkre biztosítva van. A magyar urak a múltban a harcmezőn és a polgári életben megtették kötelességüket. Amikor a vagyon nájuk volt, az áldozatot is meghozták szíves akaráttal. Ma azonban, amikor a vagyon a polgárok között szétoszlott, ma, amikor a földmives, iparos, kereskedő biztosabb jövedelmet élvez, mint a múltban áldozni tudó osztály, magyar becsületességgel csak azt mondhatom: *Osszuk meg a terhet!*

A tehermegosztás is az összetartás ereje. Ha egy becsületes célra emberi erőnket összehozzuk, könnyebben érünk célt, mert közös az erő. Közös adakozással pénzben is össze tudjuk hozni azt, amire az egyháznak szüksége van, csak: *összuk meg a terhet!*

A falu a régi becsületességet vegye elő. Mert nem vészelt el, hanem a becsületre mindig féltékeny magyarság csak ellette jobb időkre. Hát ez a *jobb idő* elérkezett! Egyházi iskoláztatásunk veszélynek van kitéve, mert egyházaink, a pénz folytonos elértéktelenedése folytán, kimerültek, a kormány intézkedései következtében végszükségre jutottak. A jobb idő az egyházakra csak úgy derül fel, ha a magyarság áldozatra készen megossza a terhet. A falunak is megvan a maga története. Minden falu minden utcájában jól tudják, hogy melyik portáról hány marha jár ki. Ez a tiszteletnek egyik forrása. De minden faluban a tiszteletadás kijár annak a családnak is, amelyből az egyház építésére, a templom feldiszipítésére a múltban hol az egyik, hol a másik adakozott.

Mi úgy nézzük, hogy akármilyen vész hírek jelennek meg a lapokban, a megbecsülést a kultura építésében lehet legkönnyebben megszerezni. Minden magyar embernek tehetségéhez képest be kell fizetni az egyetemes egyházi adót vonakodás nélkül, mert a biblia tanítása szerint is: *A jókedvű adakozót szereti az Isten.* Ezt a jókedvű adakozást szeretnők mi hallani magyar testvéreinkről, mert ez most egyszersmind: *magyar becsület.* Magyar becsület, hogy évszázados intézményeinket fenn tudjuk tartani. És magyar becsület, hogy ebben mindenki vonakodás nélkül részt vegyen. Hiszen, a pénz mostani értékét tekintve, egy véka buza, egy véka zab, egy kis jó gyümölcs, egy kis munkabér mégis csak juthat arra, hogy gyermekeink és unokáink magyarul mondhassák el rólunk: *Isten áldja meg becsületes emlékeinket!*

Arra pedig mindenkinek vágyódik a lelke, hogy emberi kötelességeit úgy teljesítse, hogy késő bánat ne érje. Akinek az Isten bővebb termést adott, ne sajnáljon belőle bővebben adni. S visszont a szegé-

nyebb sorsuaktól a keveset is fogadjuk megértéssel, mert a bibliai asszony többet adott, midőn kevés olaját felajánlá, mint a gázdag, ha hordóval adta volna is. Ilyen szellemben: osszuk meg a terhet!

El se tudnók gondolni, hogy az egyetemes adózásban az összes hífellekezetek hívai ne a legnagyobb áldozatkészséggel hoznák meg csekély áldozatukat arra a nagy célra, amely az adott viszonyok között egy és ugyanaz az összes magyar felekezetekre nézve.

Magyar testvéreink: osszuk meg magyar becsülettel a közös terhet. Mindenki vesse neki a vállát teljes erejével annak a nagy tehernek, amely az egyházakra nehezedik s akkor a megbírhatatlan teher is könnyebben viselhetőnek mutatkozik.

Jól tudjuk, hogy a háború a magyarság vagyoni viszonyait megrongálta, de a magyarság nem engedheti, hogy a szervezett egyházak is megrongálódjanak. Az emberi lélek ideig-óráig elvadulhat, de mégis csak a békére vágyó lélek él. A békére vágyó lelket pedig, amióta az ember társas életet él, mindig az egyházak táplálták a világ minden népénél és a világ minden nyelvén. De ahhoz aztán minden nép ragaszkodik s ezért minden áldozatra kész, hogy legalább a saját nyelvén imádhassa Istenét. Becsületes, törvénytisztelő polgárok vagyunk, de magyar egyházaink megmentésére hozott áldozatainkat, megosztott teherviselésünket Istennek tetsző ajándékként tesszük le az *Egyetemes Egyházi Adózás* áldozati oltárára.

Dr. Tóth György.

Politikai hírek.

A Magyar Szövetség ügye. Ismeretes az a sok bántó herce-hurca, amiben a kormány a Magyar Szövetség ügyét részesíti. Az utolsó beállítás alkalmával azt kívánták, hogy a Magyar Szövetség mondjon le a politikai irányításról és csupán kulturális működést fejtson ki. A nyári közgyűlés a Magyar Szövetség alapszabályait módosította is, de a politikai működésről nem mondott le, hiszen ezzel létalapját tagadta volna meg. A közgyűlés határozatát memorandum alakjában a kolozsvári prefektus útján a kormányhoz terjesztették föl és a téllenségre kárhözottatott vezetőség napról-napra várta a kormánynak jobb belátáson alapuló döntését. Ez a várakozás teljesen hiába valónak bizonyult, mert amint a belügyminiszter legutóbbi nyilatkozatából kiderült, a memorandumot a kolozsvári prefektus még föl sem terjesztette a kormányhoz.

Aramlatok a román politikában. A román politikai közvéleményt is elsősorban az izgalmas külföldi események foglalkoztatják. Még nincs tisztázva, hogy Románia milyen szerepet vállalt a keleti kérdés megoldásában. A fegyveres beavatkozás szándékát ál-

talában cáfolják és a mostan folyó behívások magyarázatául azt adják, hogy a koronázás alkalmával nagy katonai gyakorlatok és parádék fognak történni.

A belső poliükában még mindig az a legfontosabb kérdés, hogy a koronázás meg fog-e történni s ha megtörténik, milyen pártok fognak rajta részt venni. Az erdélyi nemzeti párt megtagadta a részvételt. Erre az álláspontra helyezkedett a regátbelli paraszt párt is.

Az uralkodót érhetően bántja ez a megosztás és arra törekszik, hogy a románság minden rétege részt vegyen a koronázáson. Ezért sokan azon a véleményen vannak, hogy a Bratianu kormányt rövidesen ugynevezett koronázó kormány váltja föl a Jorga elnöksége alatt.

Román lapok élénken vitatják, hogy a kisebbségeknek s így elsősorban a magyarságnak milyen szerepet kell adni a koronázáson? Szárnyra kelt az a hír is, hogy a magyarság vezetőit meg fogják hívni a koronázó ünnepségekre és ekkor a magyarság jogainak elismerésére, kulturális szükségleteinek kielégítésére fontos ígéretek fognak elhangzani, amiket aztán be is fognak tartani.

Egyelőre úgy áll a dolog, hogy a magyarságot minden téren csak kár és bánalom éri. A földbirtok-reformot a magyarság tönkretételére magyarázzák és hajlítják végre, az egyházakat és iskolákat súlyos rendeletekkel szorongatják.

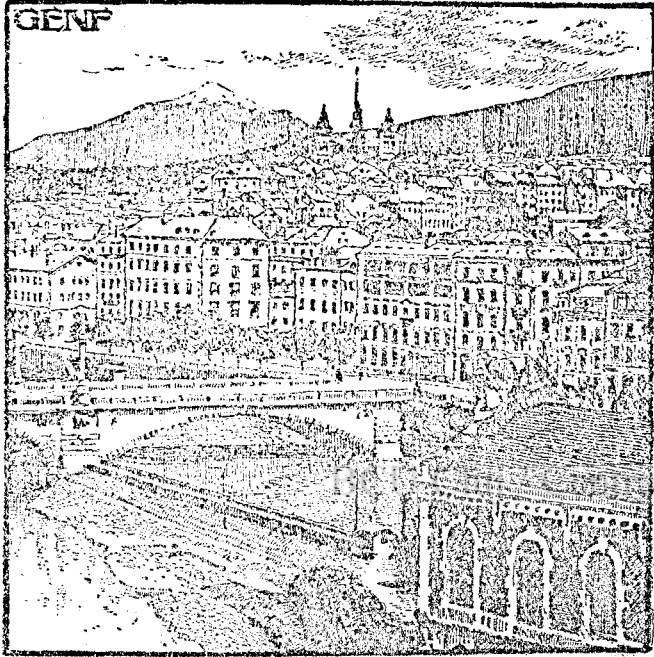
KÜLFÖLD

A keleti bonyodalom.

A görög hadak kiverése után Kisázsia nyugati partjain némi csönd állott be. A helyzetnek diplomáciai megbeszélése annál nagyobb sietséggel folyik. Lord Curson (angol) Poincaré (francia) Sforza (olasz) delegátusok Párisban nagy tanácsot ültek a keleti események ügyében. Együttes határozatukat jegyzékben adják át a török nemzeti kormány párisi követének. A jegyzék a törökök követeléseit jórészt elismeri, amikor kimondja, hogy a nagyhatalmak hajlandók támogatni Törökország igényeit Konstantinápoly, Trácia és Drinápoly visszaszerzésére, viszont Törökországnak tartózkodnia kell a semleges zóna megszállásától. Igérik a főhatalmak, hogy a béke megkötése után csapataikat azonnal kivonják Konstantinápolyból és támogatni fogják Törökország fölvetelét a Népszövetségbe. A közös jegyzék tehát azt jelenti, hogy az an'ant nagyhatalmai a keleti kérdésben megegyeztek, ami a háború továbbterjedését megakadályozná. A törökök hősi helytállása meghozta a gyümölcsét: elveszített tekintélyüket újra vissza szereztek. Még kétséges, hogy mi lesz a végkifejlése a dolgok-

nak, de minden jel arra mutat, hogy Kemal pasa kormánya mérséklelet fog tanusítani. Apróbb összecsapásokról jönnek ugyan hírek, egyik ilyen hír szerint az angolok Mázopotámiában már vereséget is szenvedtek, de úgy látszik — a nagy hatalmak is inkább a megalkuvásra és békére hajlanak.

A genfi tanácskozások. A genfi tárgyalások során — amint mi is megírtuk — Magyarországot fölvetették a népszövetségbe s gróf Bánffy Miklós külügyminisztert mindjárt be is vonták a tanácskozásokba. A külügyminiszter szerepléséről egy svájci újság nagy ejismeréssel ír. Feliépésével — írja az újság — elérte,

hogy a kisebbségi kérdést Genfben az eddiginél komolyabban kezelik és az érdemleges tárgyalások napi rendjére tűzik. Különösen a semleges delegátusokra tettek nagy hatást Bánffy gróf fejtegetései, mert ezek

Gr. Bánffy Miklós

közül többen nem voltak tájékozva a kisebbségek súlyos helyzetéről. Bánffy gróf írásbeli bizonyítékokat is ter-

jesztett elé, különösen a romániai földreform megvilágítására. A kisebbségi kérdést minden jel szerint tüzetesen meg fogja vitatni a népszövetség, (Genfnek, a gyönyörű svájci városnak egy részletét és gróf Bánffy külügyminiszternek képét itt közöljük.)

Az oroszok magatartása. Annak idején a világsajtó kétkedéssel fogadta azt a hírt, hogy a törökök az oroszokkal szövetséget kötöttek. Ugy látszik, hogy ez a szövetség mégis fenáll, mert az oroszok a súlyos helyzetben a törökök oldalán állanak. Oroszország külügyi biztosa Berlinben tartózkodik s állandó érintkezést tart fenn a török kormánnyal. Sőt Konstantinápolyból arról is hírek jönnek, hogy az orosz flotta elhagyta hadi kikötőjét és Konstantinápoly közelében cirkál. A Bessarábiai határon pedig nagy csapatokat vontak volna össze. Bizonyos, hogy az oroszok magatartása nagy aggodalomba ejtheti a béke sóvárgóit.

Jugoszlávia mozgósít. Az olasz lapok megerősítik azt a hírt, hogy Jugoszlávia elrendelte a mozgósítást. A horvátokat és szlovéneket, akikben a szerbek nem biznak, szülőföldükről a régi Szerbia belső vidékeire szállítják. Jugoszlávia hír szerint azt kötötte ki a közbelépés díjául, hogy Magyarország, Bulgária és Olaszország szomszédos területeiből bizonyos részeke neki itéljenek.

Magyarországot katonai készülődéssel vádolják. A Rador távirati iroda bukaresti forrásból jelenti: A román kormány értesítést kapott, hogy Magyarország nagy katonai előkészületeket tesz. Számos behívás történt és több csapatlesteret a román határ felé irányítottak. A román kormány a szövetségeselek közbenjárását fogja kérni ez ügyben. Az Indreptarea című lap szerint a román kormány a kisantanttal egyetértve fel fogja szólítani a magyar kormányt: szüntessen be minden katonai akciót, mivel azok a békeszerződésbe ütköznek.

Olvassa a „Pásztortűz“-et.

British import

Strada Motilor
(Monostori-u.) 4.

Angol szövetek. Tea.

HÍREK

Naptár. Holdtölte 6-án 1 óra 58 perckor d. e. első negyed 13-án 10 óra 55 perc. d. u. Ujhold-án 2 óra 40 perc d. u. Első negyed 27-én 2 óra p d. u. 1-én a nappal hossza 11 óra 41 p., a hóig 1 óra 39 percet fogy. Vásárok: 1. Bázias, Kál, Gysajó, Szamos. 2. Felsőbánya, Magyarfalva, Topolya, rsány. 3. Alsójára, Bözöd, Széplak. 4. Borsa (K. m.) rőspatak, Marosludas, Székelyudvarhely. 6. Berzászka, skoh, Zabolá, 7. Gerend, Szabéd, Szelistye, (Sz. m.) Biliéd, Köhalom, Lippa. Stájerlak, Vadász. 9. Kraszna, iramarossziget. 10. Alparet, Búrkös, Csikszentdomos, Torockó, Zsibó.

Bujtogatók. Hozzánk küldött levelekből a háborúval állapítjuk meg, hogy némely lékeken akadnak magyar emberek, akik a pet az egyházi adó ellen izgatják. A kajánkek persze könnyű sikerekre számítanak, mert sem könnyebb, mint arra biztatni az embereket, hogy ne fizessenek. Bizunk a magyar nép józan ítéletében és nemes érzületében, hogy megül föl a bujtogatóknak, akik majd minden esetben önérdékből beszélnek az egyházak szükségben tett fölhívása ellen. A jóaratu embereknek össze kell fogniok és testi összetartással a leghelyesebb módot megasztaniok a teher megosztására. A bujtogatókat dig ki kell ebrudalni a magyarság testvéri zösségéből.

A nagyenyedi Bethlen kollégium alapításának romszázadik évfordulója. Az idén telik be háromiz esztendeje, hogy Bethlen Gábor erdélyi fejedelem mai nagyenyedi református kollégium alapjait megte. Az évforduló alkalmából — október 7, 8 és 9 pjaín — nagy ünnepségek lesznek Enyeden, melyet kollégium előljárósága, tanári kara és ifjusága rendez amelyen részvesznek mindazok, akik valaha a kolléimban tanultak. Rajtuk kívül ott lesznek azonban az szes erdélyi magyar iskolák, egyházak és közművelősi intézmények képeiselői, aminthogy, szívesen látnak ndenkit, aki magyar szíve sugallatát követve, ott g jelenik. Mi következő számunkban fogjuk leróni a gyelet adóját a nagymultú iskolával szemben. Akkor gjuk méltatni jelentőségét és ismertetjük történetét. a számunk épen az ünnepségek napjain kerül majd vasóink kezébe és így azoknak is alkalmuk lesz együtt inepelni az Enyeden megjelentekkel, akiknek körülényeik lehetetlenné teszik az ottani megjelenést. Az ső nap (szombaton) általános ismerkedési estély lesz. ásnap (vasárnap) délelőtt $\frac{1}{2}$ 10 órakor istentisztelet, elyen Nagy Károly püspök mondja az ünnepi beédet. Utána leleplezik a kollégium falába illesztett thlen Gábor emléktáblát. Délután tornaverseny lesz, te hangverseny a templomban. Hétfőn délelőtt irolmi és más összejövetelek. A kollégium volt tanitnyai megalakítják a „Pártfogó-Egyesületet“. Erre

azért van szükség, mert a kollégium birtokából már is kisajátítottak 2200 holdat és a többire is ez a sors vár. Most tehát gondoskodni kell arról, hogy fennmaradásának újabb szilárd alapot vessenek. Hiszen az enyedi kollégium háromszáz esztendőn át ezer meg ezer szegény, sokszor teljesen árva és vagyontalan gyermekeknek adott nevelést. Hányan vannak, akik a kis falusi házból egyedül a kollégium segítségével kerültek vezető helyre, népünknek élére. És erre a jövőben még inkább szükségünk van. Erdélyi magyarságunkat épen a tanult emberek távozásával érte a legnagyobb veszteség. Pásztorok nélkül nem maradhatunk, mert tudvalevőleg a pásztor nélküli nyáj elzúllik, a farkasok marataléka lesz.

A jugoszláviai magyarság tömörülése. Hosszas előkészületek után a jugoszláviai magyarság is megalakította politikai szervezetét. Szeptember 17-én Zenta városában történt meg óriási érdeklődés közepette az Országos Magyar Párt megalakítása. A párt célul tűzte ki a kisebbségi jogokért való küzdelmet, a nemzetközi szerződések végrehajtását. Kívánja minden olyan törvény és rendelet hatályon kívül helyezését, amely jogi tekintetben különbséget tesz az ország polgárai között, kívánja a sajtó, a szervezkedés és a gyülekezés teljes szabadságát. Kívánja, hogy az ország egyetemlein magyar tanszéket állítsanak fel. Követeli, hogy a földreform végrehajtását egységes törvénnyel szabályozzák, hogy a beolvasztó politikát megszüntessék és a választói törvényt igazságosan módosítsák. — Vajha jugoszláviai magyar testvéreink politikai szervezkedését ne zavarnák olyan felülről jövő akadályok, mint a miénkét.

Magyar gyárak sikere. Annakidején megirtuk, hogy a jugoszláv kormány a magyar gyárakkal javítottatta ki megromlott vasuti felszereléseit. A magyar gyárak a megbízatást fényesen megoldották. Most új munkához jutottak, mert Románia államvasutija is minden pályázat mellőzésével a magyar gyárakra bízta vagonjainak kijavítását.

Egy szigorú rendelet. A hadügyminiszternek 3425 szám alatt a hivatalos lapban kiadott rendeletét nagy megdöbbenéssel olvassuk. A rendelet szerint bárkit kényszeríteni lehet, hogy ingatlanát bérbeadja a katonaságnak. Sőt a katonai hatóság végleg is elveheti az ingatlant. Végleges kisajátítás esetén a kisajátítási összeget a bíróság határozza meg. A rendelet 191-ik cikke értelmében 50 éven átul mindenki köteles személyes szolgálatokat teljesíteni a katonaság számára. A rendelet bizony nagy hatalmat ad a katonaság kezébe, akárcsak a háború idején.

Petőfi ünnepélyek. A szatmári jótékony Nőegylet szeptember 30-ára és október 1-re tűzte ki Petőfi százéves születési évfordulójának megünneplését. A gazdag és nagyszabású műsor magában foglalja a Petőfi emléktábla megkoszoruzását Szatmáron, egy művészi számokból összeállított színházi ünnepélyt, irodalmi előadásokat, amelyeken a helyiek mellett kiváló vendégek is szerepelni fognak. Október 1-én kirándulást rendeznek Erdődre, ahová Petőfi házasságának emlékei fűződnek.

Elégett gabona. Románia egyik legnagyobb malma, a Porumbel-malom Brailában elégett. A fölhalmozott gabona elpusztult, a kár sok millióra rug.

Egy nagyszerű példa. Feketelak (Sz. Doboka vm.) magyar néperől, amelynek körében annyi kedves olvasónak van, sokat kellene írni, hogy példaként odaállítsuk a magyarság elé. Feketelak református magyarjai a terményképében eddig is nagy egyházi adót tizettek, s mégis most, mikor az egyetemes iskola adóra vonatkozó püspöki körlevelet lelkészüik felolvasta és az egyházközségre kivetendő 15000 Leu adónak előteremtéséről a presbyteriumnak határozni kellett, az egész faluban nem volt egyetlen ember sem, aki meg nem érlette volna, hogy a magyarság sorsa az egyházak sorsához van kötve s az egyházakért most áldozatot hozni a múlt és a jövőendő nagy parancsa. Öröm volt látni, hogy a feketelaki reformátusok egy presbyter indítványára valósággal lelkesedéssel mondták ki, hogy az egyháznak mint egy 6 holdnyi földjét megrágyázzák megmunkálják s az új egyházi adót az így nyert terményből fedezik. S ennek a népnak eddig se sokat kellett beszélni, ha egyházzal iskoláról volt szó. Az iskola felszerelése nem modern, de az egyháznak egy fillérjébe se került, mert padot minden tehetősebb ember maga csináltatott gyermekének a abban elért egy szegényebb is; számológépnak pedig került egy kis drót, s vadgesztenyét adott eleget az isten. Templomjukat csaknem tisztán a hívek adományából most javították ki, s tavasszal önerejükön iskolát akarnak építeni.

Rablótámadás egy személyvonat ellen. Az „Universul” című román lap írja, hogy Bukovinában, Vaskutz-állomás közelében merényletet követtek el a személyvonat ellen. Egy rablóbanda bombákat dobott a vonatra, több kocsi tönkretettek, a sineket pedig annyira megrongálták, hogy ezen a vonalon a közlekedés hosszabb ideig szünetelni fog. A vasut vezérigazgatósága a hadügyminisztertől katonai őrséget kért a hidak őrzésére, mert attól lehet tartani, hogy a háborús hírek hatása alatt a vasutak ellen mind több merényletet fognak elkövetni.

Erdélyi románok bántalmazása. Az amerikai Egyesült Államokból közelebről harminc erdélyi román érkezett bulgária kikötő városába, Várnába. Az utasok elbeszélése szerint a bolgár hatóságok megtagadták elbocsátásukat és azokat, akik kirándultak a városba, súlyosan bántalmazták és visszautították a hajóra. A bántalmazottak közül ketten az ijedségtől eszüket veszítették. A bolgárok eljárása román hivatalos körökben nagy felháborodást kellett.

Igaz volna? Hír szerint a pénzügyminiszter elrendelte, hogy a jótékony egyletek előadásai részére a jövőben ne adjanak sem részleges, sem teljes vigalmi adókedvezményt. Ez az intézkedés a legkárosabban érintené a jótékonyági és művelődési mozgalmakat, reméljük tehát, hogy az üzleti ridegségen győzni fog a jobb belátás.

A sertés kivétel eltöltése. Bukaresti lapok jelentése szerint a kormány a sertéskivételt szeptember 20-ai kelettel eltöltötte.

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A
MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉ-
BEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETPÉLDÁK

Zárószavam

a gyümölcs értékesítésének kérdéséhez.

(Válasz dr. Szörnyü Bélának.)

Bocsásson meg dr. Szörnyü úr, hogy ismételt kritikuskodom, de ezt is, mint előbbi cikkemet a közérdekért teszem, ami előttem fontosabb, mint egyes személyek érdeke. Most is felhozom, (talán nem lesz ismét ez a mondatom cenzurázva), hogy azért gyakorlom a kritikát, nehogy a nálunk jelenleg rossz értékesítési eljárások mellett még rosszabbat kövessenek. Igyekeznem fogok most is tárgyilagos lenni.

Most is fenntartom, hogy a gyümölcseltartó helyiség ajtaját minél ritkábban nyitogassuk, de ezzel nem azt fejezem ki, hogy a még fontosabb szellőztető lyukakat is tömjük be, hogy a penészgombák spórái azon be ne kerüljenek; legfeljebb azt kellett volna megemlítenem, hogy lehetőleg meleg, napos időben nyitogassuk az ajtókat, de akkor is a lehető legritkábban, mert a legnagyobb óvatosság mellett is a spórák oda be fognak kerülni. Minél nagyobb számban, annál hamarabb fognak a gyümölcsök romlásnak indulni. Az a pince helyiség, amely nedvességénél, dohosságánál fogva a napfény, külső meleg fertőtlenítésére szorul: az már gyümölcs eltartásra nem alkalmas.

Teljesen elhiszem, hogy vitakozó felem Marseillesben, Bordeauxban és egyéb helyeken is látott hordókat gurítani, amelyekben almák voltak csomagolva. Én is láttam, ha talán nem is a tengerparti kikötőkben, de Paris Les Halles-(csarnokok)-ben, azzal a különbséggel, hogy én azt szakszempontról figyeltem meg, míg Ön, — úgy látszik — teljesen megelégedett azzal, hogy a hordókban almák vannak és hogy azok Kaliforniából jöttek. Ám, hogy azok mások, harmadrendű almák, keményhusú fajták-e, milyen célt szolgálnak, már elkerülte figyelmét. Én is ajánlom a hordóba való csomagolást másod, harmadrendű almák szállítására, amelyek egyhamar fogyasztásra, vagy feldolgozásra kerülnek, de arról, hogy azokból a gyümölcsöket kiszedjük és még eltartó helyiségekbe, vagy fényes gyümölcskereskedésekbe helyezhessük, szó sem lehet.

Szörnyü dr. úr írásaiban Franciaországban íszertelt megfigyeléseire és francia szakkönyvekre támaszkodik s ezzel kíván bizonyításainak súlyt adni. A háború előtti években 2/3 évig én is voltam Franciaországban. A földművelésügyi minisztérium küldött ki a magter-

mesztés tanulmányozására. Én is láttam a francia gyümölcsstermesztési és értékesítési eljárásokat. Voltam Párisban, a Grand és Petit Palaisban minden évben tartott kertészeti-, gazdasági kiállításokon, láttam a montreuil-i híres őszi barack, a tomery-i csemege szőlő, a verieres-le buisoni számoça, a bordeaux-i bortermesztést, az orleans-i faiskolákat, a nancy-i híres kertészeti telepeket, a fontainebleau-i gyümölcs kertészeteket, a versailles-i kertészeti iskolát, ahol a francia kertészeti tudományokat szemléltetik. S mindent szakszempontról tekintettem meg. De higgye el Szörnyü dr. úr, hogy ami a gyümölcs termesztést és értékesítést illeti, kevés kivétellel nem nagyon voltam meglepve. Különösen midőn itthon a Kaliforniából, Washingtonból szintén tanulmányutról visszakérült, a gyümölcs termesztés tanulmányozására kiküldött kollégáimtól értesültem az ottani gyümölcsstermesztési és értékesítési eljárásokról, melyeket egy tanfolyamon nekem be is mutattak: a franciák e téren előttem egészen eltörpültek.

Hogy Ön látott Bukarestben, vagy a szász földről Kolozsvárra hozott 50—100 kgramos ládákat, melyekben az almák szalma és papírforgács nélkül voltak csomagolva?

Elhiszem, hogy látott, de az nem érv emellett, hogy az helyes is. Láthatott volna ennél az eljárásnál még rosszabbat is a Marosmentén, Szilágyságban, ahol vagonokba öntve és lapátolva (a la rinfusa) helyezték a szebbnél-szebb, kézzel szedett sóvári-almákat. Az így szállított, csomagolt almákat — biztosítom Önt — egykettőre elhasználták, vagy feldolgozták, mert azokat sokáig el nem tarthatták. Az, aki így csomagolta, csak azt tartotta szem előtt, hogy gyümölcseit minél hamarabb eladja, lelkiismerete már nem volt ahhoz, hogy úgy csomagolja, hogy a szegény vevő még karácsonkor is ehessék belőle. 1913 év. őszén Stuttgart egyik pályaudvarán voltam egy francia származású híres német szakemberrel, amikor ott éppen a Szilágyságból érkezett vagonokba öntött gyümölcsöt rakták ki. Valami bántó látvány volt a szebbnél-szebb sóvári almákat összetörve, félig megrothadva látni. Szaktársam azt a kérdést tette fel hozzám, mit jelentenek a kocsik oldalán látható M. Á. V. betűk. Midőn azt megmagyaráztam, ő fejrázással, keserű mosollyal elítélő választ adva így oldotta meg a betűket: *Mein Armes Vaterland.* (O én szegény hazám!) A melyik országban — mondta ő — csak ennyire értékelik a gyümölcsöt, annak az elnevezése csak ez lehet.

Hogy Tokajról Önnek 5 kgrammos postakosarakban szőlő szépen, hibátlanul érkezett papírforgács nélkül csomagolva, teljesen elhiszem. Magam is csomagoltam így, azzal a különbséggel, hogy a kosarak oldalaira kevés fagyapottat tettem. A szőlőnek ez a

csomagolási módja, mert a bogvók között meg van a ruganyosság és azt egyhamar elfogyasztják.

Kérem olvassa el még egyszer kritikámat, mivel védtem Én a szeszfőzést. Nem vagyok világerő sem alkoholista. Én csak azt említettem meg, hogy az olyan szilva-fajtákat, amelyek aszalásra nem alkalmasak, vagy lehullott fágesek, csak is szeszfőzésre használhatjuk fel. Én legalább a szilva hulladéknak más feldolgozási módját nem ismerem. De miért nem említette Ön meg bár egy-két szóval, hogy mit lehet a hullott szilvából készíteni, ha szeszt nem?

Az aszalásra vonatkozóan azt írja: „Azt sehol sem irtam, hogy az aszalendő gyümölcsöt pont 90° hőbe kell bedugni, de többször irtam előmelegítőről, sőt arról, hogy 1—2 tűz leégés után tesszük be a gyümölcsöt.” Erre vonatkozóan Önönmagát cáfolja meg, mert a 32. számban szóról-szóra a következő áll: „Ha egy-két tűz leégett, berakjuk a gyümölcscsel telerakott kereteket és szorosán elzárjuk az ajtót. Amíg az aszalás tart, folyton tüzelünk. Jó lesz hőmérőt használni, hogy ellenőrizzük, nehogy 90 foknál nagyobb hő fejlődjék.” Most már egy laikus, aki még sohasem aszalt az előmelegítés alatt mit ért? Nem azt-e, hogy az aszalóban minél nagyobb hőnek kell lennie, midőn a gyümölcsöt berakja s a folytonos tüzeléssel csak arra kell ügyelnie, hogy 90 foknál nagyobb ne legyen a hő. Nem a magas hő szüksége van-e kifejezve mindjárt az aszalás első két órájában? Így megbocsásson cikkíró úr, aszalni nem lehet. A cserényeket hiába váltogatja, különösen a boszniai aszalóban, mert a nagymennyiségű víz gyors elpárolgása folytán a szilva megreped, alma, körte, barack bebőrözdöve hólyagszerűvé válik, melyet, ha megnyomunk egyet pukkan, s az aszalványból csak levegő és a külső fekete, a magas hő folyamán képződött ropogós héj marad. A szilvaaszalást a kenyérsütéshez hasonlítani nem lehet. A kenyérsütésben még 50% víztartalom sincs, aránylag nagy tömeg, de ott is vigyáznak arra, nehogy túlhevítsék a kemencét. A kemencét kipróbálva benne csak úgy tudnak jó kenyeret sütni, ha minden egyes sütéskor a megolvasott darab fákát rakják annak felmelegítéséhez.

Sajnálattal kell bevallanom, hogy én még eddig aszalókat sehol sem rendszeresítettem, a meglévő, Ön által ismertetett aszalókkal azonban már igen sokszor foglalkoztam, mindegyiknek ismerem előnyeit és hátrányait. Ezeket, a boszniai aszaló kivételével pl. a kolozsvári Gazdasági Akadémián és más állami telepeken is leraktározva lehetett látni, ahonnan a magyar földmivelésügyi miniszterium községeknek, sőt magánosoknak is ingyen boesátotta használatra csak a szállítási költségeket kellett fedezni.

A tömegtermelés kérdésére áttérve, egy szóval sem említettem, hogy valaki almából csak Jonathánt

termessen, csak példának hoztam fel, hogy egy vagyon Jonathánért kétszer, esetleg háromszor annyit kaphatunk, mintha ugyanaz a mennyiség 4—5 vagy még több fajtában van. Tisztán egy fajtát már a virág termékenyítése céljából sem tanácsos ültetni. Bebizonyított dolog, hogy egyes fajták külön, más fajtától elválasztva, igen távol ültetve, amikor a termékenyítésnél tisztán a saját himporukra vannak utalva többé-kevésbé terméketlenek maradnak. Éppen ezért a gyümölcsösök létesítésénél arra is kell ügyelni, hogy a közelben más fajta is legyen. Tehát a gyümölcsfákat úgy ültetjük, hogy két sor egyfajtájú gyümölcsfasor közé egy más fajta sora kerüljön.

Sajnos — igen sajnós — hogy kevés nálunk az ön által említett Pityi Palkó, aki egy-két, esetleg három fajtában tömegtermesztéssel foglalkozik. Nekünk szakembereknek, Amerikától okulva, arra kell törekednünk, hogy vidékenként annak a területnek, éghajlatnak legjobban megfelelő gyümölcsnemeket, fajtaikat termesszenek.

Olyan helyet, talajt, éghajlatot pedig, amelyik minden gyümölcsnemnek teljesen megfelelően, almának, körtének, szilvának, őszibaracknak, stb. nek egyaránt, nem találni. Ezzel nem mondom azt, hogy pl. a nagy tömegű alma mellett egy-két fa körtét, szilvát, barackot stb. a termesztő saját használatára ne ültessen. Eladásra ezekről ne is gondoljon, mert más vidékekről, annak a gyümölcsnemnek megfelelőbb talaj és éghajlat alól hozott gyümölcseket a versenyt felvenni nem képes. — Azt teljesen elhiszem, hogy Toulouse-ban ellenkező véleményt kapott a cikkíró, ezt kaphatta nálunk is egy pár évtizeddel ezelőtt, sőt egyes szakemberektől talán most is. Hiszen a mi gyümölcsstermesztésünk, mint a francia, a házi kertből nőtte ki magát.

Ezzel részéről e témát lezártam.

P. Nagy Sándor.

(— A vitát lapunk hasábjain mi is befejezettnek tekintjük és köszönjük mindkét kiváló munkatársunknak, hogy ismereteik legjavát csupa jóakarattal és figyelemmel juttatták el olvasóinkhoz. Reméljük, hogy új témákról minél gyakrabban fogjuk hallani szavukat.

Szerkesztő.

Hogyan vessünk?

Az idén az időjárás kiválókép alkalmas az őszi vetések megkezdésére. *Nagy oktalanságot követ el azonban az a gazdaember, a ki a vetést azzal kezdi, hogy ekéjét a földbe akasztja.* Ezt megelőzőleg a következő hármas parancsnak tegyen mindenki eleget.

Először is az őszi termőföld ölébe szánt vetőmagját a gazda a gyom növények magjától és a gyenge gabona magvaktól *rostálja meg, sőt az osztályozó rostán triőrözzze is meg.* Ezt voltaképp már el is kellett végzetnie, mert már itt a második parancs ideje, mely

úgy szól, hogy *vetés előtt vizsgáltsék felül a gabona csirázó képessége.* Evégett nedves homokra tett papíron elhelyezünk 100 szemet és azt leföldjük nedves papírosokkal és egy néhány nap múlva átvizsgáljuk a nedvesen tartott szemeket. A jó mag 100 szeméből legalább 95 csirázik. A csiraképességtől függ az, hogy holdanként mennyit vessünk. A harmadik parancs azt mondja, hogy az ép buzaszemeket gombacsiráktól is tisztán tegyük a földbe, tehát *üszög ellen csávázzunk.*

Nálunk még nem fordítanak elég gondot a csávázásra, de Magyarországon most készítik a törvényt a kötelező csávázásról. Sokféle csávázási eljárás van, de ezidőszerint legjobb és legelterjedtebb az 1 %-os kékkövel való (100 liter vízre 1 kiló rézgalic) csávázás. Nagyon kell vigyázni, hogy 1 %-nál ne legyen erősebb a csávázásra használt oldat, mert a töményebb oldat káros lehet a csiraképességre, sőt a tulerős oldat a mag csiraképességét tönkre is teheti. Én csávázás után mielőtt a vetést megkezdéném, még csinálók egy csirázási próbát, megnyugtatósom végett. Ha jó vetőmagunk van, úgy a jól eszközölt vetőszántást, jól, apróra elboronáljuk és sorbavetőgéppel (melyet előbb beállítunk az elvetendő mag mennyiségére) elvetjük a magot, ezután egy *könnyű, u. n. vetési boronával ismét elboronáljuk.* Ez utóbbi boronálás arra való, hogy az esetleg kint maradt magot eltakarja, de ezenkívül a még megmaradt rögöket is elaprózza. A vetésboronára különös szükség van száraz esztendőkből, amikor a vetőcsoroszlyákat a rögök helyenként a föld színére emelik és így a mag nem temetődik el.

A vetőmag mennyiségét minden gazda maga állapítja meg a helyi viszonyoknak megfelelően. Átlag 100 kilót vetünk egy kataszteri holdra, de a nagyon jó föld a 100—110 literrel is megelégszik.

A vetés sikerének negyedik főkövetelménye a jó *mag-ház.* A vető föld jó magházat szolgáltat akkor, ha azt jó apróra tudjuk feldolgozni, ezt pedig mindig be kell várnunk.

Kolozsvár, szept. 25.

Gyalui Rosenberger Sándor.

Gabonaárak. A gabonaneműek árai az elmúlt héten vidékenként igen nagy eltéréseket mutattak. A termésrendelet lehetetlenné teszi a szabad kereskedelmet és ezért azok, akik a rekvirálástól félnek, alacsonyan, a bátor spekulánsok pedig magasan adják el készleteiket. Vagontételes vásároknál 2—3000 leus áresések mutatkoznak. A regáli *buzát* 35—38.000 leus áron veszik meg vagontételekben (100 mm.) az erdélyi állomásokon, mázsás tételekben Aradon 370—400, Szebenben 480—500 (!), Marosvásárhelyen 370—400, Szatmáron 390—410 és Kolozsvárt 350—370 leu. A *roz*s 300—340 leus áron kél el mindenfelé. *Kukorica*

az erdélyi állomásokon vagon-tételekben 42—43,000 leu, mázsánként pedig: Marosvásárhelyen 400—410, Aradon 370—420, az új csöves 200—210 leu. *Árpa* vagon-tételben 32—34,000 leu, holott Brailában és Galacban mázsánként 290 leu veszik, Brassóvidéki sörárpa 400 leu nagy tételekben, Marosvásárhelyen 330—340, Aradon 340—380, Szebenben 320—350, Szatmáron 370—390, Kolozsvárt 400—410. *Zab* 100 mázsánként 28—30,000 leu, mázsánként Braila és Galacban 350, Szebenben 280—330, Marosvásárhelyen 280—290, Kolozsvárt 390—400, Szatmáron 400—420, Brassóban a súlyos fogarasi zabért (53—54 kilós) 340 leut fizetnek. *Paszuly* tarka, száz mázsánként 40,000 leu, fehér, mázsánként 350—375 leu. *Lencse* mázsája 1600 leu. *Lóheremagért* kezdetben 2000 leut fizettek mázsánként, ma azonban esett az ára, mert olcsó amerikai áru érkezett Németországba. Brassóban és a környéki állomásokon étkezésre való burgonya mázsája 110, a szeszgyártásra való 90—100 leu. Mák kilója Háromszéken a termelőnél 25—30 leu.

Marhaállományunk és a husipar.

Erre a fontos kérdésre a kolozsvári mészáros szövetség vezetőségétől az alábbi jelentést kaptuk:

A közönséget a kivittl illetőleg egy pár helyi lap — úgy látszik — tévesen tájékoztatta. Csakis a sertéskivittel van lefoglalva, a marhakivittel nincsen, utóbbinál azonban módosítások történtek a kormány részéről, amennyiben a régi rendelkezések szerint csak öt városban van exportálás. Ezek közé Erdélyből csak Kolozsvár és Brassó tartozik. Itt a kivittre szánt állatok 50%-át kell adni közcélokra.

Amennyiben az öt város valamelyikének élelmezésére az exportőr nem adná le a kívánt 50%-ot, ez esetben is szabad kivinnie marhákat, de akkor minden egyes kiszállítandó marháért 2500 leu kivittl illetéket tartozik lefizetni előzetesen.

A sertések árának kialakulására ezidőszert a kivittl lefoglalása semmi hatással nem volt, sőt nem is lesz, mert a sertések java már kivittelt, illetőleg a kivittl rendelkezések értelmében a kivittl sertéseknek 33%-a szintén a jobb minőségűből levágtatott. Egyben pedig a földreform intézkedései a sertésállományt tetemesen csökkentették, minőségileg pedig óriási százalékkal lerontották úgy, hogy a sertéstermékekben, különösen a zsírszükségletben nagy hiány van s ennek folytán állandó drágulásra van kilátás.

A marhaárak esésére nincsen egyelőre remény. A szénatermés elegendő lesz az állatállomány kielelésére. A kisgazdáknak általában nincsen szükségük pénzre, értékeiket inkább az állatállományban látják szívesen, ezért csak gyengébb, tenyésztésre kevésbé alkalmas állományukból adnak el, jó marháikat megtartják. Az uradalmak felosztásával a régen termelt elsőosztályú és kövér marhák a piacról mondhatni teljesen eltűntek. Így tömeges készlet nincsen, általában pedig nagy marhát a kisgazdaközönség levágásra nem termel, ennélfogva sincsen az árak esésére kilátás. Ne feledjük, a belföldi árak kedvező alakulására a külföld jó valutája sincsen jó hatással.

A jelenlegi árak a következők: élő hussertés kilója 22—28, zsírsertés kilója 28—36 leu. Élőmarha: I. o. ökör 13—17, II. o. ökör 10—13, I. o. tehén 8—12, II. o. tehén 5—8 leu.

A Kolozsvári érvényben levő husarak felől a hatóság által jóváhagyott, illetve megszabott és szept. 9. óta érvényes árjegyzék a következőkben tájékoztat:

Marhahus: 8—10 leu, növendékmarha 8—10 leu, szopósborjú 14—16 leu.

Sertéshus: vékonyoldal, fara, lapocka 28, karaj 32, has szalonnával 40, fej, láb 12, zsír 60, hár 56, zsírnak való szalonna 52, császárhús 40, paprikás szalonna 48, füstölt szalonna 46, fehér száraz szalonna 46, főtt sonka 64, füstölt kolbász 48, friss kolbász 40.

Juhus 10—12 leu.

Szilágyi, titkár.

Réthy Károly, elnök.

A szeszipar állapota. Tudvalevő dolog, hogy Romániában a szeszipar szempontjából két piac mérvadó. Az egyik a regáti, a másik a bánági. Az idén a szesz árának alakulásában az okiráltságbeli termés lesz a mérvadó, mert ott a jó és könnyen hozzáférhető kukoricatermés a szeszgyáraknak fölényt biztosít a versenyben. Nálunk az idén a szesztermelés szempontjából az árpa jöhetne első helyen szóba, ennek mázsája pedig 400 leu körül ingadozik, ezzel szemben a regátban 250 leus kukoricához lehet vagon-tételekben jutni. A regáti olcsó termés hatására a bánágban adózatlan finomított szeszért literfokonként 16—17 leut fizetnek. Ugyancsak esik a szilvapalinka ára is. Szilvában ugyanis épen a bánágban oly nagy a termés, hogy helyenként máris hordóhiány állott be. Temesváron kezdetben egy mázsa szilváért 150 leut fizettek, ma már 100-ért vásárolnak. Literfokonként a szilvapalinka ára termelőknél 44—45 bani. Más híresztelések ellenére közöljük, hogy a földmivelésügyi miniszterium a természetes gyümölcs-palinkák főzését most is korlátlanul megengedte. Ellenben tiltja az essentiák használatát.

Valuta jegyzések.

Bukarest, 1922. Szeptember 26.

1 dollár	---	=	160	—	Leu
1 angol font	---	=	710	—	"
1 francia frank	---	=	12 00	—	"
1 svájci frank	---	=	31	—	"
1 olasz lira	---	=	7 10	—	"
1 cseh korona	---	=	4 95	—	"
1 szerb dinár	---	=	1 00	—	"
100 német márka	---	=	13 75	—	"
100 magyar korona	---	=	7 25	—	"

MULATTATÓ

Őszi hangulat.

Itt az ősz, — nyomában haldoklik az élet...
Sóhaj, fájó panasz tölti be a léget.
Ahová csak nézek, amerre csak járok:
Sárguló levelek, hervadó virágok.

Amerre csak járok, ahová csak nézek:
Egy sóhaj, egy mosoly csupán ez az élet!...
Alig támad, elfogy... hasonlít hozzátok:
Sárguló levelek, hervadó virágok!

Amerre csak járok, ahová csak nézek:
Mily sok fájó szívet hoz elém az élet!
Mily sokan irigylik a ti elmulástok:
Sárguló levelek, hervadó virágok!

Engem is elfog a halál sötét árnya,
Körül vesz, megrémit... közöttetek járva, —
S könnyező szemekkel borulok le rátok:
Sárguló levelek, hervadó virágok!

Péter Gábor.

A gonosz fejedelem.

— Mese. —

Volt a világon egy gonosz és elbizakodott fejedelem, akinek minden gondolata és iparkodása az volt, hogy meghódítsa a világ valamennyi országát és már a neve is rettegettséget keltsen mindenfelé; tüzzel-vassal pusztított el mindent; katonái letaposták a gabonát a mezőn, feigyuították a parasztok házeit, úgy hogy a vörös lángok lenyaldosták a fák leveleit, amelyek megsülve lógtak az elszenesedett, fekete ágakon. Sok szegény anya meztelen csecsemőjével a füstölő falak közé rejtőzött, de a katonák fölkutatták, rája akadtak s pokoli örömük csak akkor kezdődött: gonosz szel-

lemek se garázdálkodhattak volna jobban; de a fejedelem úgy gondolta, hogy minden a legjobb rendben halad. Hatalma napról napra nőtt, mindenki rettegett nevétől és szerencse kísérette minden lépését. A meghódított városokból aranyat és tömérdek kincset hozott haza s a Iszékvárosban olyan gazdagságot helmozott föl, hogy nem akadt párja az egész világon. Pompás palotákat, templomokat, csarnokokat emeltetett s aki ezt a sok nagyszerű dolgot látta, mind így szólt: Mily nagy fejedelem! Nem gondolták arra, hogy mily nyomorba döntött más országokat s nem hallották a nyögést és jajgatást, mely a fölperzselt városokból hangzott.

A fejedelem nézte az aranyát, nézte a gyönyörű épületeit s aztán ugyanazt gondolta, amit a nép: Milyen nagy fejedelem vagyok! De nekem ez még nem elég! Ne legyen senki, aki olyan hatalmas, mint én vagyok, vagy talán még hatalmasabb! És háborút kezdett minden szomszédjával és legyőzte valamennyit. A leverte királyokat aranyláncokkal fűzette a kocsijához, amikor végighajtott az utcákon, s ha ebédhez ült, a szegény királyok az ő meg az udvaroncái lábához telepedtek s úgy kapták el a kenyérmorzsákat, amelyeket odaszórtak nekik.

A fejedelem a piacokon és a királyi palotában fölállította szobrát, sőt azt kívánta, hogy a templomokban az Ur oltára előtt álljon a szobra, de a papok azt felelték: Nagy vagy, oh uram, de Isten még nagyobb s mi nem merjük ezt megtenni.

— Jó! — mondotta a gonosz fejedelem, — akkor Istent is le fogom győzni. — És esztelen elbizakodottságában remekbe készült hajót építtetett, amellyel repülni tudott a levegőben; olyan tarka volt, mint a páva farka s mintha ezer szeme lett volna, de minden szeme egy-egy puskacső volt; a fejedelem a hajó közepében ült s ha megnyomott egy rugót, egyszerre ezer golyó repült széjjel s a puskák rögtön újra megtöltődtek. Száz meg száz sást fogtak a hajó elé s így repült a fejedelem a nap felé. A föld mélyen volt alatta. Eleinte a föld hegyeivel és erdőivel együtt olyanak tűnt föl, mint egy darab fölshántott mező, ahol kikandikált a fölforgatott gyeptarabok zöldje, azután meg csak egy lapos földabroszhoz hasonlított és csakhamar felhőbe és ködbe takarózott. És a sasok egyre följebb emelkedtek; de ekkor Isten számtalan angyalai közül leküldött egyetlen egyet és a gonosz fejedelem egyszerre ezer golyót röpitett feléje, de a golyók lepatantak az angyal fénylő szárnyairól, mint a jégeső, csak egyetlenegy vércsöpp szivárgott le egyik fehér tolláról, ez a csöpp ráhullott a hajóra, amelyben a fejedelem ült, beleperzseldődött, olyan sullyal nehezedett rá, mintha ezer mázsa ólom lett volna és szörnyű sebességgel ragadta a hajót lefelé. A sasok erős szárnyai szétzu-

zódta, a szélvész a király feje körül zugott s köröskörül a felhők (amelyek az elhamvasztott városok füstjéből torlódtak össze) fenyegető alakokat öltöttek; mint mérföldnagyságu rákók, hosszú ollójukat nyújtogatták s jöttek feléje, mint dűbörgő sziklák vagy tűzokádó sárkányok; léholtan fektűt a hajóban, amely végre fennakadt egy erdő sűrű ágai között.

— Legyőzöm Istent! — mondta a fejedelem, — megesküdtem rá és amit akarok, az meglesz! — és álló hét ezttendeig építette egymásra a remekművi hajókat, hogy átvitorlázhasson a levegőn; villámokat kovácsoltatott kemény acézból, hogy szétrobbanthassa Isten várát. Minden országból nagy seregeket szedett össze s amikor a katonákat fölállították, sok mérföldnyi területet borítottak el. Főszálltak a fortélyos hajóra s a fejedelem is be akart szállani a maga hajójába, amikor Isten egy szunyograjt bocsátott le, egyellen kis szunyograjt, az körülrongta a fejedelmet, összeszurkálta arcát és kezét; dűhében kirántotta kardját, de csak az üres levegőt kaszabolta, a szunyogokat nem érte a kardja. Ekkor drága szőnyegeket hozatott oda s beburkoltatta magát, mert a szőnyegen nem hatolhat át a szunyog fulánkja. De az egyik szunyog elbujt a legbelső szőnyegben, bemászott a fejedelem fülébe s megszuria. Ez ugy égette, mint a tűz, a méreg az agyába szivárgott, a fejedelem felugrott, lehányta magáról a szőnyegeket, letépte ruháit s meztelenül táncolt a durva, nyers katonák előtt, akik csufolták a veszett királyt, aki hadat üzent Istennek s akit egy nyomorult kis szunyog legyőzött.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

F. Várfalva. Önök tévesen magyarázzák az egyetemes egyházi adó rendeltetését. Nem arról van szó, hogy az adóból csupán a falusi felekezeti iskolákat fogják fenntartani. Az egyetemes egyházi adóból kell fedezni az egyházi élet minden anyagi szükségletét! Önök igen jól tudják, hogy az agrár-reform az egyházakat megfosztotta eddigi létalapjuktól s mint okos gazdaemberek azt is könnyen beláthatják, hogy akitől elveszik a megélhetés régi módját, annak új után kell látnia. Most már kihez forduljon a sorscsapásoktól meglátogatott édes anya, ha nem a saját gyermekeihez? Mert arról van ám szó, hogy milyen gyermekei akarunk lenni az egyháznak, engedjük e, hogy tovább szenvedjen és végül nyomorultul elpusztuljon? Nagyon csodákozánk, ha Várfalva különféle félremagyarázásokkal kibuvót keresne a szent kötelesség teljesítése alól. Hiszen püspökök, lelkes egyházi emberek kerültek ki fiaik közül! Az volna a hivatása, hogy jó példát mutasson Aranyosszék többi falvainak. Vagy ott is folyik a lelketlen bujtogatás?!

T. J. Zaporcz. Előfizetésese XII. 31-ig rendben van, elmaradt lapokat elküldtük.

H. A. Kovácsna. Előfizetése 1923. máj. 1-ig rendben van.

A Minerva Kiadóvállalat Rt.

Kiadásában a következő iskolai könyvek

Fejes—Fejérszék száma	ára 12—	Lei
Péter—Tóth—1. oszt. számára	11—	"
Péter—Tóth—2. oszt. számára (e.)	"	"
Péter—Tóth—Mezey 3. oszt. számára (eng.)	"	"
Szilágyi: Kolozsmegye délyezési sz. 39370/92.	"	"
Szilágyi: Földrajz a III. oszt. számára (eng. sz. 13207/922.)	"	"
Felméry: Vezérkönyv az Uj Számolókönyv a II. oszt. számára (készületen.)	"	"
Számolókönyv a III. oszt. számára (készületen.)	"	"
Számolókönyv a IV. oszt. számára (elő-készületen)	"	"
Olvásokönyv az V—VI. oszt. számára (elő-készületen)	"	"
Dr. Joanovici: Román—magyar társalgási kézikönyv. Tanítók egységesítő vizsgájára engedélyezve 16000/921. sz. a.	25—	"
Dr. Joanovici: Rendszeres román nyelvtan (az egységesítő tanítóvizsga anyaga) engedélyezve 16000/921. sz. a.	20—	"

E könyvek bevezetését a felekezeti főhatóságok engedélyezték. Ugyanott füzetek és írószerek olcsón kaphatók.

Kolozsvári

Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Kolozsvár, Piata Unirii (Mátyás kir.-tér) 7.

Alaptőkéje: 16,000.000 lei.

Tartalékok circa: 15,000.000 lei.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron.

Affiliált üzletei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár r. t. Tordán, Udverhelymegyei Takarékpénztár r. t. Székelyudvarhelyen. Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r. t. Nagyenyeden, Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi r. t. Kolozsvárt.

Áruraktárai a vasuti állomás mellett,

Betéteket elfogad, váltókat leszámít, átutalásokat teljesít. Safe deposit.

Mindentéle bankszerű üzletet előnyösen végez.